

Střední odborná škola stavební a Střední odborné učiliště stavební Rybitví

Vzdělávací oblast: Materiály

Název: Vady dřeva – 2. část

Autor: Ing. Zdenka Kubešová

Datum, třída: 11. 5. 2012, 1. C

Stručná anotace: Slouží k výkladu o druzích vad, jejich odchylkách od normální struktury se zaměřením na vady tvaru kmene

Tento materiál byl vytvořen v rámci projektu

Inovace ve vzdělávání na naší škole

V rámci OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Vady dřeva

2. část

III. Vady tvaru kmene

Je to patologický růst dřeva – nesprávný růst.

Patří sem:

1. Křivost,
2. Sbíhavost,
3. Boulovitost
4. Zbytnění oddenku,
5. Kořenové náběhy,
6. Dvojitý kmen,
7. Vidličnatost,
8. Excentrický růst - Zploštění kmene.

1. KŘIVOST

Je to trvalé zakřivení podélné osy kmene.

- a) **Jednosměrná křivost** – osa křivého kmene je ohnutá v jedné rovině. Vyskytuje se u stromů rostoucích ve stráni nebo na okrajích lesa, kde je jednostranně namáhán větrem, zatížením sněhem, nebo se ohýbá za světlem. U MD je ohnutý kmen dědičný.

KŘIVOST JEDNOSMĚRNÁ

- b) Vícesměrná křivost** – osa je ohnutá ve více rovinách. Vzniká vlivem prostředí – roste-li na nevhodné, kamenité půdě, ve značné nadmořské výšce, nejčastěji u solitérů. Nejčastěji se vyskytuje u MD a BO.

VÍCESMĚRNÁ KŘIVOST

Velikost vady lze zmírnit vhodným krácením a manipulací kmene.

2. SBÍHAVOST

Je to zmenšování průměru kmene od oddenku ke koruně. Největší sbíhavost se vyskytuje u solitérů. Přípustná sbíhavost u pilařské kulatiny je 1 % (tj. 1 cm na 1 m délky – nazývá se plnodřevný kmen). Velká sbíhavost značně snižuje výtěžnost.

SBÍHAVOST

3. BOULOVITOST

- a) Na povrchu kmene mohou být vypukliny – hrboly, které mohou být vytvořeny shluky dřevních vláken. Jde o **svalovitost**.

SVALOVITOST

Značně svalovité dřevo – velmi těžko se opracovává

- b) Větší hrboly – vypukliny kryjí **boule**. Mohou být způsobeny zavalením trhliny způsobené větrem, mrazem, poškozením hmyzem, parazitickými houbami, zavalením pahýlu suku. Dřevní buňky v bouli mají tlustší stěny, dřevo boule je tvrdší, má nepravidelnou stavbu. Vzniká zajímavá kresba, které lze využít při výrobě dekorálních předmětů. Často se vyskytuje na BŘ.

BOULE

4. ZBYTNĚNÍ ODDENKU

Je to nenormální zvětšení průměru kmene v oddenkové části, způsobené nadměrnou činností kambia. Dřevo oddenku je zdravé, mívá mírně vlnitá vlákna, proto se používá na výrobu okrasných dýh.

ZBYTNĚNÍ ODDENKU

5. KOŘENOVÉ NÁBĚHY

Jsou to podélné vyvýšeniny v oddenkové části kmene. Vyskytují se u starších stromů, zejména u dřevin s plochým kořenovým systémem. Vada snižuje výtěžnost řeziva i dýh.

KOŘENOVÉ NÁBĚHY

V některých případech se tento jev vyskytuje podél celého kmene a nazývá se **žebrovitost** nebo **brázdovitost**. Většinou u HB.

6. DVOJITÝ KMEN

Vzniká srůstem dvou kmenů stromů, které rostou těsně vedle sebe. Pohybem kmenů (větrem) se odírá na jejich styčných plochách kůra, spojí se kambium a začne vytvářet společné přírůstky. Kmen má dvě dřevě a ve středové části zarostlou kůru.

DVOJITÝ KMEN

7. VIDLIČNATOST

Nejčastěji se vyskytuje u listnáčů (DB, JV, JS). Většinou se vrcholový středový pupen terminální větvíčky ulomí a pak dva vedlejší pupeny přebírají jeho funkci. Větve dále pokračují v růstu vidlicovitě a tvoří 2 kmeny. Vada snižuje výtěžnost, ale silných dvojitých kmenů lze využívat k výrobě dýh s pyramidální texturou.

VIDLIČNATOST

8. EXCENTRICKÝ RŮST – ZPLOŠTĚNÍ KMENE

Průřez kmene je oválný až elipsovitý, protože dřevina není uprostřed, je posunutá k jedné straně. Letokruhy jsou na jedné straně širší. Vyskytuje se u stromů na kraji lesa, které jsou více namáhány nesením koruny (strom má z 1 strany více světla, mohutnější, těžší korunu, než z 2. strany), nebo jsou dlouhodobě jednostranně namáhány větrem. Na namáhané straně se většinou vytváří tzv. **reakční dřevo**. Řezivo z tohoto kmene se při vysoušení více bortí, při výrobě dýh se značně snižuje výtěžnost.

EXCENTRICKÝ RŮST

Použitá literatura a odkazy:

Nauka o materiálech –Zdeňka Křupalová, Praha 1999, SOBOTÁLES

http://images.google.com/search?tbm=isch&hl=cs&source=hp&biw=1280&bih=610&q=vady+d%C5%99eva+jednosm%C4%9Brn%C3%A1+k%C5%99ivost&gbv=2&oq=vady+d%C5%99eva+jednosm%C4%9Brn%C3%A1+k%C5%99ivost&aq=f&aqi=&aql=&gs_l=img.12...2293l26645l0l27909l30l30l0l9l9l0l437l1934l18j2j4-1l21l0.#hl=cs&gbv=2&tbm=isch&sa=1&q=vady+d%C5%99eva++k%C5%99ivost&oq=vady+d%C5%99eva++k%C5%99ivost&aq=f&aqi=&aql=&gs_l=img.12...25163l25163l0l26458l1l1l0l0l0l93l93l1l1l0.&bav=on.2.or.r_gc.r_pw.r_qf,.cf.osb&fp=d05df6dc1689b247&biw=1280&bih=610,18.4.2012

http://images.google.com/imgres?q=vady+d%C5%99eva+k%C5%99ivost+kmene&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbm=isch&tbnid=LV80m-zluAdMCM:&imgrefurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/krivost.htm&docid=0HysjZLZD0vhM&imgurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/obr/krivost_02.jpg&w=450&h=600&ei=zcOOT9SiE4yzhAe0trDnCG&zoom=1&iact=hc&vpx=395&vpy=113&dur=3323&hovh=259&hovw=194&tx=137&ty=179&sig=101895693541011868825&page=1&tbnh=130&tbnw=97&start=0&ndsp=23&ved=1t:429,r:2,s:0,i:68,18.4.2012

http://images.google.com/search?tbm=isch&hl=cs&source=hp&biw=1280&bih=610&q=vady+d%C5%99eva+jednosm%C4%9Brn%C3%A1+k%C5%99ivost&gbv=2&oq=vady+d%C5%99eva+jednosm%C4%9Brn%C3%A1+k%C5%99ivost&aq=f&aqi=&aql=&gs_l=img.12...2293l26645l0l27909l30l30l0l9l9l0l437l1934l18j2j4-1l21l0.#hl=cs&gbv=2&tbm=isch&sa=1&q=+ko%C5%99enov%C3%A9+n%C3%A1b%C4%9Bhy+strom%C5%AF&oq=+ko%C5%99enov%C3%A9+n%C3%A1b%C4%9Bhy+strom%C5%AF&aq=f&aqi=&aql=&gs_l=img.12...16489l2120l12l22854l8l0l7l0l7l8l7l8l1l1l0.&bav=on.2.or.r_gc.r_pw.r_qf,.cf.osb&fp=d05df6dc1689b247&biw=1280&bih=610,18.4.2012

http://images.google.com/imgres?q=vady+d%C5%99eva+%C5%BEebrovitost&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbm=isch&tbnid=5r7vpkbnNkh4tM:&imgrefurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/zbytneni.htm&docid=U8LRH4BUDq4NJM&imgurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/obr/zbytneni_04.jpg&w=529&h=600&ei=Sa uPT5vVCdHPsgay3LdaBA&zoom=1&iact=hc&vpx=117&vpy=130&dur=10047&hovh=239&hovw=211&tx=148&ty=163&sig=101895693541011868825&page=1&tbnh=145&tbnw=128&start=0&ndsp=19&ved=1t:429,r:0,s:0,i:64,19.4.2012

http://images.google.com/imgres?q=vady+d%C5%99eva+boulovitost&start=71&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbm=isch&tbnid=YM-Utud3LtI83M:&imgrefurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/dve_drene.htm&docid=CxeZSR061z9ZWM&imgurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/obr/dve_drene_03.jpg&w=438&h=600&ei=VKyPT5n0l9CUswbewfGfBA&zoom=1&iact=hc&vpx=1021&vpy=149&dur=6458&hovh=263&hovw=192&tx=99&ty=189&sig=101895693541011868825&page=4&tbnh=142&tbnw=113&ndsp=28&ved=1t:429,r:27,s:71,i:62,19.4.2012

http://images.google.com/imgres?q=habr+obecn%C3%BD&start=158&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbm=isch&tbnid=QO2f8_-Rk5uyFM:&imgrefurl=http://www.medienwerkstatt-online.de/lws_wissen/vorlagen/showcard.php%3Fid%3D7059%26edit%3D0&docid=NY6Nh-AJPu5n7M&imgurl=http://www.medienwerkstatt-online.de/lws_wissen/bilder/7059-1.jpg&w=436&h=599&ei=Sa2PT6a9CdCUswbewfGfBA&zoom=1&iact=hc&vpx=1028&vpy=106&dur=4321&hovh=263&hovw=191&tx=125&ty=187&sig=101895693541011868825&page=7&tbnh=137&tbnw=100&ndsp=28&ved=1t:429,r:13,s:158,i:203,19.4.2012

http://images.google.com/imgres?q=vady+d%C5%99eva+dvojit%C3%BD+kmen&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbm=isch&tbnid=dRYjDgzF5WW-uM:&imgrefurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/zplosteni.htm&docid=lmIVFNqIEg4K-M&imgurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/obr/zplosteni_04.jpg&w=800&h=536&ei=LK6PT6XmD5HBsw

bin5G8BA&zoom=1&iact=hc&vpx=942&vpy=150&dur=1981&hovh=184&hovw=274&tx=132&ty=126&sig=101895693541011868825&page=1&tbnh=130&tbnw=188&start=0&ndsp=18&ved=1t:429,r:5,s:0,i:74,19.4.2012

<http://images.google.com/imgres?q=vady+d%C5%99eva+excentrick%C3%BD+r%C5%AFst&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbnid=eHuw->

YxQp3viqM:&imgrefurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/zplosteni.htm&docid=lmIVFNqIEg4K-M&imgurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/obr/zplosteni_03.jpg&w=800&h=579&ei=zbePT8HkIsfssgaen o2fBA&zoom=1&iact=hc&vpx=104&vpy=52&dur=3104&hovh=191&hovw=264&tx=144&ty=105&sig=101895693541011868825&page=1&tbnh=122&tbnw=156&start=0&ndsp=21&ved=1t:429,r:0,s:0,i:64,19.4.2012

http://images.google.com/imgres?q=vady+d%C5%99eva+zplo%C5%A1t%C4%9Bn%C3%AD+kmene&hl=cs&gbv=2&biw=1280&bih=610&tbnid=ZGqpHtYCethgrM:&imgrefurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/kremenitost.htm&docid=aol6rl7r7ndxuM&imgurl=http://fld.czu.cz/~zeidler/lexikon_vad/obr/kremenitost_06.jpg&w=800&h=633&ei=77iPT-

TgH4bWtAbDq_2oBA&zoom=1&iact=hc&vpx=834&vpy=292&dur=75816&hovh=200&hovw=252&tx=123&ty=128&sig=101895693541011868825&page=1&tbnh=121&tbnw=169&start=0&ndsp=22&ved=1t:429,r:20,s:0,i:106,19.4.2012